

▷ SZÖVEG ÉS FÉNYKÉP: SZILASSI PÉTER

A POKOL KAPUJÁBAN

A Danakil-mélyföld kietlen, vadregényes táj, a geológusok által Afar-háromszöggént ismert terület földtani látnivalói mégis páratlanok. De nemcsak ez vonzott ide minket. Egykori útitársaink és barátaink emléke előtt is tisztelegni akartunk, akik hat éve az Erta Ale vulkánnál tragikus körülmények között veszítették életüket

A mélyföldre érkezve tevék tűnnek fel, hátukon cipelve a helyi afar törzsek szinte kizárólagos bevételi forrását jelentő só. Elérjük a sós síkság közepén elterülő Assale-tavat.

◀ KARAVÁN A TENGERSZINT ALATT

A „SIVATAG HAJÓI” MÉLTÓSÁGTELJESEN CIPELIK 120 KG-OS TERHÜKET, HOGY AZTÁN NÉHÁNY NAP MÚLVA – 150 KM-ES ÚTJUK VÉGÉN – MEKELE VÁROS PIACÁN SZABADULJANAK MEG TŐLE

De amennyire riasztó volt vadász-utazónk számára ez a kopár vidék, nekünk éppannyira izgalmas! Nem győzzük kapkodni fejünket a színes kőzetek, tisztán feltáruló gyűrődések és törvonalak láttán. Önfelelt báméskodásunkat sofőrünk kérdése zavarja meg: „Milyen fokozatba állítsam a légkondi kapcsolóját?” Hiszen Földünk egyik legforróbb táján járunk. A rekkenő hőségen az sem sokat enyhít, hogy a kora esti Nap immár a horizont felé közelít.

A mélyföldre érkezve tevék tűnnek fel, hátukon cipelve a helyi afar törzsek szinte kizárólagos bevételi forrását jelentő só. Elérjük a sós síkság közepén elterülő Assale-tavat. A terepjáróból kiszállva az orrunk rögtön megtelik a sivatag forró levegőjével. Ám mintha egy hómezőn járnánk. Amerre a szem ellát, mindenütt fehérség, csak imitt-amott csillog víz, jelezve a tó közelségét. Mintha egy másik bolygóra csöppentünk volna: a tócsákon megcsillanó telihold fénye a horizonton végtelen sorban vonuló tevekaravánokkal szürreális, álomszerű képet alkot. E különleges díszletek között köszönt ránk az újév első napnyugtája – feledhetetlen évkezdlet!

TENGERSZINT ALATT

Az Etióp-magasföld 2000 méter fölötti termékeny fennsík-ját magunk mögött hagyva alig néhány órába telik, hogy leereszkedjünk a tenger szintje alá. Ehhez nincs szükség tengeralattjáróra, hiszen Afrika legmélyebb pontja, a –130 méter körül fekvő Danakil-mélyföld már sok évezrede szárazulat. Ma már csak a mélyföld tengeri eredetű üledékes kőzetei emlékeztetnek arra, hogy 30 ezer éve még a Vörös-tenger vize hullámzott erre felé.

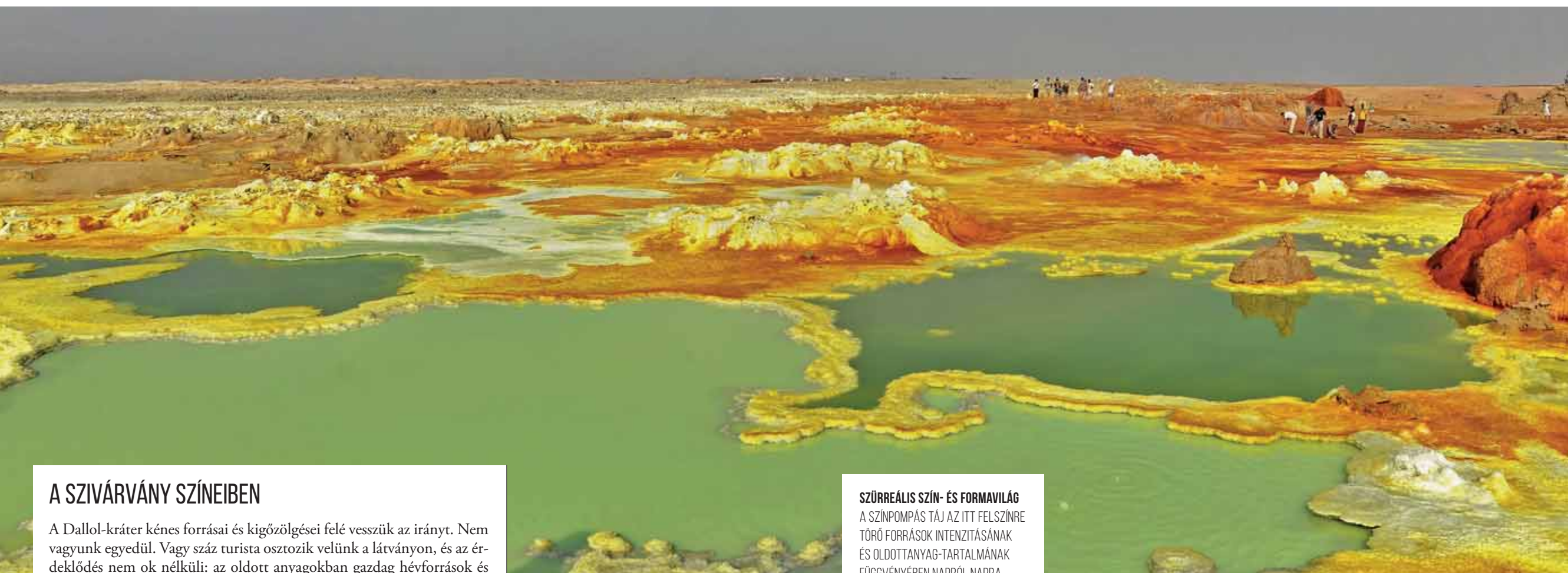
„Danakil-földön sem víz, sem erdő nincs. Én körülbelül 100 kilométernyire mentem be, de ha rosszat álmodom, álomban azon a vidéken járok. Holdbéli táj” – idézzük Kittenberger Kálmán szavait, aki jó egy évszázaddal ezelőtt járt itt és végzett madártani kutatásokat az akkor még jóformán ismeretlen területen. És valóban: ahogy a kínai cégek által épített aszfaltkígyó serpentinjén ereszkedünk egyre lejjebb a fennsíkról, úgy válik mind kietlenebbé a táj.

FÖLDÖNTÜLI „PÓKHÁLÓ”

MINTHA EGY MÁSIK BOLYGÓN JÁRNÁNK! FÖLDÜNK EGYIK LEGSZÁRAZABB VIDÉKÉN AZ ÜLEDÉK KISZÁRADÁSA ÉS IDŰNKÉNTI ÁTNEVESEDÉSE OKOZTA TÉRFOGATVÁLTOZÁS AGYAGOS-SÓS SOKSZÖGEKET RAJZOL A FELSZÍNRE

„Danakil-földön sem víz, sem erdő nincs. Én körülbelül 100 kilométernyire mentem be, de ha rosszat álmodom, álomban azon a vidéken járok. Holdbéli táj.”

A SZIVÁRVÁNY SZÍNEIBEN

A Dallol-kráter kénes forrásai és kigőzölgései felé vesszük az irányt. Nem vagyunk egyedül. Vagy száz turista osztozik velünk a látványon, és az érdeklődés nem ok nélküli: az oldott anyagokban gazdag hévforrások és vulkáni kigőzölgések egészen elképesztő tájat hoztak létre és minden érzékszervünket uralják! A tengeri üledékeken áttörő forró, oldott kén, vasat, mangánt tartalmazó oldatok helyenként sókúpokat építettek, másutt karfiolszerű formákat alakítottak ki. És mindez most is működik, fortyog, fejlődik!

A Dallolt vulkánként tartják számon, a terület az egyszeri, vízgőz okozta robbanásos működést mutató, úgynevezett maar típusú vulkánok közé sorolható. Erre 1926-ban került sor, s azóta a vulkáni kísérőjelenségek szinte valamennyi formája jelen van a mindössze néhány négyzetkilométernyi területen. A szivárvány minden színében pompázó tájképet a vas, a mangán, a kén, a gipsz és a kősó ásványai pingálják színesre. A sárgát a kén, a vöröset és a feketét a vas, a zöldet a réz ásványai adják, míg a fehéret a kősó, a barnát az anhidrit, a gipsz és a kálisó festik. A kőzetek mellett a légkör gáztartalma is igen változatos: az enyhe lejtőjű robbanásos kráter belsejében helyenként vízgőz-kiáramlásokkal (fumarolákkal), néhol széndioxid-feltörésekkel (mofettákkal), míg másutt kénes kigőzölgésekkel (szolfatárak) telítődünk – és úgy érezzük, szinte az egész periódusos rendszer a lábaink előtt hever....

Nagyon óvatosan kell közlekednünk a tavcskák, kigőzölgések, fortyogó források között,

MÉRGEZŐ, MARÓ SZÉPSÉG

BÁR A TÁJKÉP FESTŐ ECSETJÉRE KÍVÁNKOZIK, A KÉNSAVAS TAVAK VIZÉNEK AKÁR CSAK AZ ÉRINTÉSE IS SÚLYOS EGÉSI SÉRÜLÉSEKET OKOZHAT. A MINDEN ÉRZÉKSZERVRE HATÓ HELYSZÍN VONZEREJE ÓRIÁSI, EGYRE TÖBB TURISTA KERESI FEL E KÜLÖNLEGES TEREPET

A Dallolt vulkánként tartják számon, a terület az egyszeri, vízgőz okozta robbanásos működést mutató, úgynevezett maar típusú vulkánok közé sorolható.

SZÜRREÁLIS SZÍN- ÉS FORMAVILÁG

A SZÍNPOMPÁS TÁJ AZ ITT FELSZÍNRE TÖRŐ FORRÁSOK INTENZITÁSÁNAK ÉS OLDOTTANYAG-TARTALMÁNAK FÜGGVÉNYÉBEN NAPRÓL NAPRA VÁLTOZIK A DALLOL VULKÁN KRÁTERÉBEN

hiszen elég egy rossz mozdulat, mérgező szédülés, és a tavak valamelyikében találjuk magunkat. E tavacsákban pedig nemcsak a forró víz miatt nem ajánlatos megmártózni! Szélsőségesen savasak, és ez a magas hőmérséklettel együtt felkeltette a földön kívüli élet lehetőségét kutató asztrobiológusok figyelmét is, mert – bár hihetetlennek tűnik – még ezekben a tavakban is van élet!

Eközben minden érdeklődőre fegyveres afar rendőrök vigyáznak, hiszen innen légvonalban mindössze néhány kilométer az eritreai határ. Ők persze nem pörögnek örült geográfusként a földi szépségek e mezején, hanem kalasnyikovval a kézben – okkal – egykedvűen néznek maguk elé. Biztos sokat jártak már erre...

Nem kezdjük nekik magyarázni, hogy a látvány szinte napról napra változik, a forró-savas források mindig más helyen fakadnak fel, a tájkép folyamatosan átalakul. Formálásában viszont néhány száz éve már az ember is részt vesz. A Dallol forrásai ugyanis felszínre hozzák a mélyben fekvő tengeri üledékekben található kálisót. A leginkább a tükörtojásra emlékeztető, sárgás-fehéres panoráma szélén álló, romos épület és a tövében rozsdásodó gépek az egykori kálisóbányászat szomorú mementói.

E tavacsák szélsőségesen savasak és ez a magas hőmérséklettel együtt felkeltette a földön kívüli élet lehetőségét kutató asztrobiológusok figyelmét is, mert – bár hihetetlennek tűnik – még ezekben a tavakban is van élet!

LÉK AZ ASSALE-TAVON

AZ ASSALE-TÓ SÓS KÉRGE HELYENKÉNT BESZAKAD, ÉS ELŐBUKKAN ALÓLA AZ EXTRÉM SÓS VÍZ. FELTŰNNEK A VÍZ ALATTI SÓSZIKLÁK IS – ÉS MINDEZ OLYAN, MINTHA LÉKET VÁGTUNK VOLNA A FELSZÍNBE

FEHÉR ARANY

A HELYBÉLI TÖRZSEK ÉVSZÁZADOK ÓTA FEJTIK A SÓT. AZ 1930-AS ÉVEKIG VÉkony RUDAKRA VÁGTÁK, ÉS PÉNZ HElyETT, FIZETŐESzköZŰL IS HASZNÁLTÁK. MANAPSÁG NAGYOBB TÖMBÖKBEN IPARI CÉLRA HASZNÁLJÁK A DANAKIL-MÉLYFÖLD FEHÉR ARANYÁT

BÁNYÁSZÉLET

A főként nomád állattartással és sóbányászattal foglalkozó afarok bányái felé tartunk. (E kietlen vidék népe adja a magyarországnyi méretű Afar Autonóm Terület 1,8 millió lakosának 90%-át!) A fehér síkság közepén apró fekete pontok tűnnek fel. Ahogy közeledünk, a pontok tevékké, öszvérekké és a földet ütemesen kalapáló emberek csoportjaivá élesednek. Egy táborhelyhez érkezünk, ahol már napkelte óta fejtik a sót. Az afar bányászok egyszerű fanyelű eszközökkel, baltákkal darabolják tömbökbé az anyagot, majd farudakkal feszítik-fejtik le az Assale-tó sós kérgét.

Ez a kősó nem tengeri eredetű, hanem a környék vízfolyásai szállítják a lefolyástalan tóba, melynek vizéből az erőteljes párolgás hatására válik ki a kősó (halit).

Ez a kősó viszont nem tengeri eredetű, hanem a környék vízfolyásai szállítják a lefolyástalan tóba, melynek vizéből az erőteljes párolgás hatására válik ki a kősó (halit). A munkások monoton éneklés közben dolgoznak, rövidebb pihenőkkel: ilyenkor forró teával pótolják a tűző napon elvesztett folyadékot. Az összegyűjtött és akkurátusan összekötött sótáblák 120 kilós csomagjait a tevékre pakol-

ják – a maximális teherbírás betartása létfontosságú. A hajcsárok sem ülnek fel az állatokra. Hosszú kötelekkel kötik össze a karavánt, és csak az első tevé vezetőszárát fogja egyikük.

A bányászok 10-12 órás, megfeszített munkájukért napi 2000 forintnak megfelelő fizetést vihetnek haza. Egy tevé kb. ennek százszorosába kerül, és nagyon gazdagnak mondhatja magát az, akinek több is van belőle. Ők azok, akik a 40-50 °C-os hőségben, tűző napon végzett, megfeszített munka helyett inkább a könnyebb tevehajcsári állást választják. Bár van idevezető aszfaltút is, a sót továbbra sem teherautók szállítják, mivel a gépek valóban megfizethetetlenek a helyi fuvarosok számára.

FÖLDGÖMB VILÁGLÁTÓ A TREND FM-EN
CSÜTÖRTÖKÖNKÉNT 16.35-KOR.
A RÁDIÓBAN VENDÉGÜNK A TÉMÁRÓL:
SZILASSI PÉTER

TREND FM 94.2
Gazdaság és Kultúra

KORÁBBI MŰSORAINK MEGHALLGATHATÓK:
WWW.TRENDFM.HU

HOMOK, LÁVA, GYERTYAFÉNY

Az afarok által a Pokol Kapujának tartott Erta Ale tűzhányó felé vesszük az irányt. Megelőzünk néhány tucat, sóval megpakolt tevét, aztán egy, a keselyűktől még nem háborgatott tetemet pillantunk meg az úton. Sofőrünk kikerüli a frissen elütött öszvért. Fél órával és néhány tíz kilométerrel később rendőr állít meg. Azzal gyanúsít, hogy mi csaptuk el az állatot. A tetemes, mintegy fél teve árányi kártérítést természetesen azonnal és készpénzben követeli. A velünk együtt utazó, szintén „Afar Police” feliratú egyenruhát viselő fegyveres átlátja a helyzetet, és a védelmünkre kel. Mivel az afarok muszlimok, ezért igencsak sokat nyom a latba, hogy kísérőnk Allahra esküszik, hogy nem mi ütöttük el a jószágot. Utunk büntetlenül folytatódhat.

Le kell térnünk a jó minőségű aszfaltról. Egy, a kerékagyig a homokba süllyedt terepjárót épp akkor szabadítanak ki az utasai. Sofőrünk sikerrel ügyeskedik, hogy elkerüljük a pórul jártak sorsát. De a homoksivatagot elhagyva sem lélegezhetünk fel. Sofórt és utast egyaránt próbára tevő kősvivatag következik. A friss, néhány száz vagy ezer éves lávaömléseken viharban hánykolódó hajó módjára bukdácsol terepjárónk.

A kavargó portölcsérek között a melegtől vibráló levegőben hamarosan felseljik az Erta Ale enyhe lejtőjű, földre fektetett pajzshoz hasonló kúpja. Bár a hegy lejtője valóban nagyon enyhe, de a közel 40 °C-os hőségben így is mindannyiunkról szakad a víz, mire két és fél óras kutya-olás után a vulkán tetején kialakított táborhelyre érünk.

Erről a pillanatról álmodtunk évek óta! Hat éve akkori útitársainkat, Fábián Tamás geográfust és Szabad Gábor kutatóorvost, valamint rajtuk kívül még két német és egy osztrák turistát itt lőtték le ismeretlen – feltehetően eritreai – fegyveresek. Májig tisztázatlan, mi állt pontosan az öldöklés hátterében... Mi akkor pont ide nem tudtunk velük tartani, és talán ennek köszönhetjük, hogy most itt lehetünk. Sokáig terveztük, hogy visszajövünk: emléktáblát állítani és gyertyát gyújtani barátaink emlékére.

IRÁNY A POKOL KAPUJA!

TALPUNK ALATT A POKOL KAPUJÁNAK NEVEZETT VULKÁN KŐVÉ DERMEDT TERMÉKE. FIATAL LÁVAMEZÓN, KÖTÉLLÁVÁN HALADVA, FEGYVERES KÍSÉRŐK TÁRSASÁGÁBAN KÖZELÍTJÜK MEG AZ ERTA ALE FÜSTÖLGŐ TETEJÉT

GYERTYÁK A VULKÁNNÁL

EMLÉKEZZÜNK E HELYEN BARÁTAINKRA, EGYKORI ÚTITÁRSAINKRA!
„IN MEMORIAM FÁBIÁN TAMÁS GEOGRÁFUS ÉS DR. SZABAD GÁBOR ORVOS, KÉT LELKES MAGYAR VILÁGJÁRÓ EMLÉKÉRE, AKIK 2012. JANUÁR 17-ÉN ITT VESZTETTÉK ÉLETÜKET. MAGYARORSZÁG KORMÁNYÁNAK TÁMOGATÁSÁVAL ELHELYEZTÉK BARÁTAI.”

Hat éve akkori útitársainkat: Fábián Tamás geográfust és Szabad Gábor kutatóorvost, valamint rajtuk kívül még két német és egy osztrák turistát itt lőtték le ismeretlen fegyveresek.

FÉLELMETES, DE MÉGIS VONZÓ!

A LÁVATÓVAL KITÖLTÖTT KRÁTER PEREMÉN EZEN AZ ÉJSZAKÁN A VILÁG MINDEN TÁJÁRÓL ÉRKEZETT SZÁZNÁL IS TÖBB TURISTA FOTÓZZA-FILMEZI LELKESEN A VULKÁN MŰKÖDÉSÉT! ALATTUK 20 MÉTERREL IZZÓ LÁVA FORTYOG, ÁRAMLIK, HULLÁMZIK

AHOL EGY ÓCEÁN SZÜLETIK...

AZ ERTA ALE FÖLDÜNK ÖT LÁVATÁVÁNAK EGYIKE. A BAZALTOS LÁVA EGYMÁSTÓL ELSZAKADÓ, TÁVOLODÓ KÖZETLEMEZMOZGÁSOK HATÁSÁRA BUKKAN A FELSZÍNRE. ÉPP EGY ÓCEÁN SZÜLETÉSÉNEK LEHETÜNK TANÚI...

FOTÓ: RAINER ALBIEZ ©SHUTTERSTOCK.COM

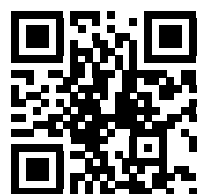
A POKOL TORNÁCÁN

A tragikus táborhelyről is sokat sejtető a kép. Előtűnik a telihold, a csillagok és a Vénusz. Ebben a káprázatos éjszakai fényjátékban központi szerep jut a néhány száz méterre mélyülő kráternek, amiből a felszálló füstöt vörösen világítja meg alulról a láva. Leereszkedünk a kráterszegélyhez, és a szomorú közelmúlt tükrében jócskán meglepődünk a peremen álló emberáradat láttán: vagy százan fotózzák a vulkán izzó tavát! (Illetve csak fotóznak, de a füsttől-kigőzölgésektől nem sok minden látszik.) Igyekszünk óvatosan egyensúlyozni a sziklaszegélyen, hiszen az 1000 Celsius-fokos látató közvetlenül alattunk fortyog. Bárhogy nyújtogatjuk azonban a nyakunkat, meresztjük a szemünket, a várva várt láva teljesen füstbe-gőzbe temetkezik – Vulcanus isten nem kegyes hozzánk.

Hirtelen a szélirány is megváltozik, arcunkba csapva a vulkán kén-gőzös leheletét. Percekig fuldoklunk, köhögünk, szemünkből ömlik a könny. Hiába a védőmaszk, semmit sem használ, így menekülőre fogjuk. Még a gázalárccal felszerelkezett japánok is sietve hagyják el a terepet. Olyan érzésem van, mintha tömény ecetet locsoltak voltak az arcomba. A kén-dioxid a nyálkahártyámon lévő vízzel reagálva kénessavvá alakul, ami kegyetlenül marja a szájamat, az orromat és a szememet.

Hirtelen a szélirány is megváltozik, az arcunkba csapva a vulkán kén-gőzös leheletét. Percekig fuldoklunk, köhögünk, szemünkből ömlik a könny. Hiába a védőmaszk, semmit sem használ...

A QR-KÓD BEOLVASÁSÁVAL OKOSTELEFONJÁN MEGTEKINTHETI A SZERZŐ LÁVATÓRÓL KÉSZÍTETT VIDEÓJÁT!

Egy működő vulkánal való találkozás így teljes: valamennyi érzékszervünkkel éreznünk kell! A látvány elképesztő, de van hangja, szaga – és bizony hője is.

SZILASSI PÉTER
AZ SZTE TERMÉSZETI FÖLDRAJZI ÉS GEOINFORMATIKAI TANSZÉKÉNEK EGYETEMI DOCENSE, A MAGYAR FÖLDRAJZI TÁRSASÁG ALELNÖKE

Egész éjjel álmatlanul forgolódom a kunyhókban: vajon ad-e még egy esélyt Vulcanus? Hajnal négy tájban úgy döntünk, teszünk még egy kísérletet. Ismét a kráter peremén állunk. A sivatag felől érkező szél egyszer csak szabályosan kipucolja a mérges gázokat és a füstöt a kráterből. Lélegzetelállító látvány tárul a szemünk elé! A látató túlsó szegélyén hömpölyög egy izzó lávafolyam, majd hatalmas hullámokat vetve eltűnik egy repedésben. Három órán át állunk földbe gyökerezett lábbal: fotózzuk-filmezzük a Pokol Kapuját. Egy működő vulkánal való találkozás így teljes: valamennyi érzékszervünkkel éreznünk kell! A látvány elképesztő, de van hangja, szaga – és bizony hője is.

A vulkánteteji táborhelyen angol nyelvű emléktáblát ragasztunk egy sziklafalra az itt életüket vesztett magyar világjárók emlékére. Gyertyákat gyújtunk, elhelyezzük Gábor és Tamás fényképét a tábla előtt. Néhány percig megindultan, szótlannal állunk. Vezetőink jelzik, hogy a csomagjainkat szállító tevék készen állnak, indulnunk kell. Bakancsaink hamarosan ismét a sziklák közt kanyargó ösvényt tapossák. Nem szólunk egymáshoz, mindenki gondolataiba mélyed. Gábor és Tamás, búcsúzunk tőletek! És búcsúzunk tőled is, Erta Ale!